

Xizmatlar sohasining rivojlanishi

Xizmatlar sohasining rivojlanishi hozirgi zamon iqtisodiyotida muhim ahamiyat kasb etadi. Xizmatlar sohasida ilmiy bilimlar, nomoddiy shakldagi to'plamlar, axborot texnologiyalari va tadbirkorlik faoliyati integratsiyasi kabi iqtisodiy o'sishning asosiy omillari shakllanmoqda.

Iqtisodiyotning ushbu sektori turli xil faoliyat turlarini o'z ichiga olib, ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga yordam beradi. Ushbu faoliyatning yakuniy natijasi tayyor mahsulot emas, balki ko'rsatilgan xizmatlardir. Xizmatlar nafaqat korxonalar, balki jismoniy shaxslar - yakuniy iste'molchilarga ham ko'rsatilishi mumkin.

Xizmatlar sohasi ko'lami juda xilma-xildir. Bunga mahsulotlarni ishlab chiqaruvchidan mijozga etkazib berish, shu qatorida ko'ngilochar tadbirlarni tashkillashtirish. Shuningdek, sataroshxonalar, restoranlar, ta'mirlash ustaxonalari, sport klublari, sayyohlik agentliklari va boshqalar kiradi.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etish va an'anaviy xizmatlarni rivojlantirish bo'yicha aniq maqsadli kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish ishlab chiqarilgan bozor xizmatlar hajmini oshishiga olib keladi.

Ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi - 483,5 mlrd. so'm

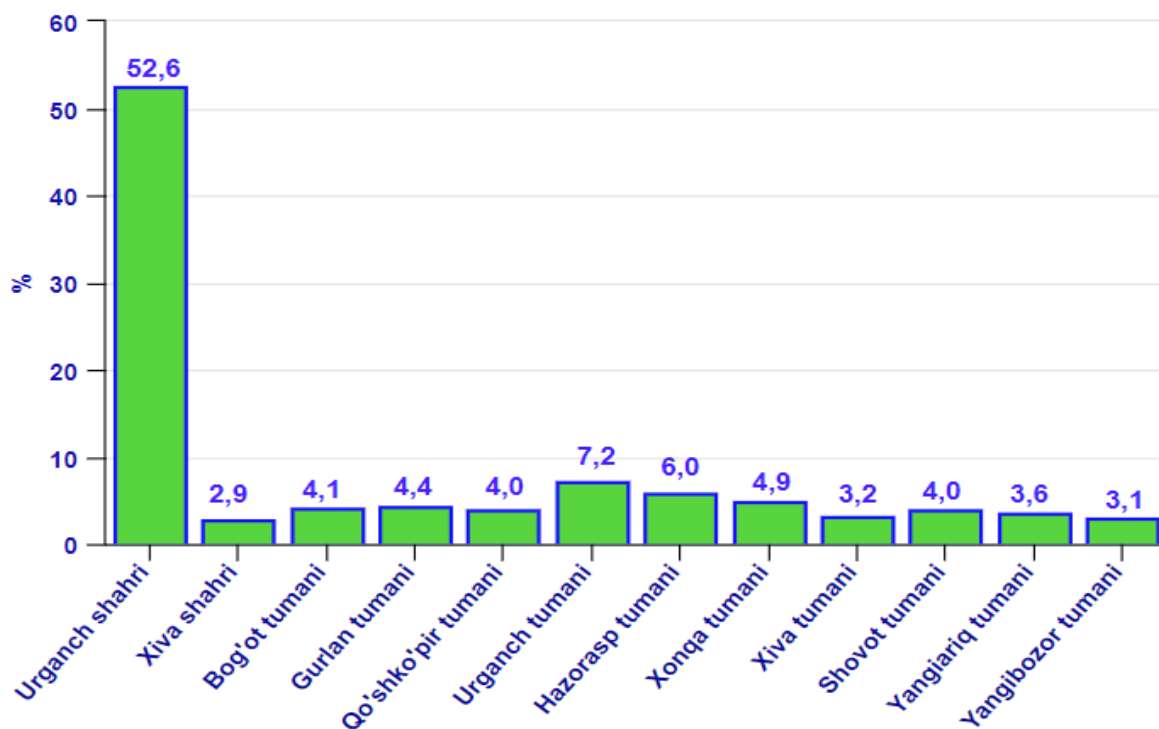
Ko'rsatilgan bozor xizmatlarining o'sish sur'ati - 109,8 %

2020-yil yanvar oyida dastlabki ma'lumotlarga ko'ra ko'rsatilgan xizmatlar hajmi 483,5 mlrd. so'mga teng bo'ldi. 2019-yil yanvar oyiga nisbatan o'sish sur'ati 109,8 % ni tashkil etdi.

Ijtimoiy, siyosiy, jamoatchilik muammolarni, tumanlarning iqtisodiy salohiyatini ko'tarmasdan, ularning barqaror rivojlanishisiz hal qilib bo'lmaydi. Hududiy siyosat maqsadlariga faqat iqtisodiy jihatdan samarali bo'lgan loyihalarni amalga oshirish orqali erishish mumkin.

Zamonaviy O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish istiqbollari milliy va mahalliy manfaatlarni hisobga olgan holda respublikaning har bir iqtisodiy tumani va viloyatlarining barcha resurslaridan oqilona foydalanishiga bog'liqdir.

2020-yil yanvar oyida shahar va tumanlar kesimida ko'rsatilgan bozor xizmatlari tarkibi, %

Xizmatlarning umumiy hajmida Urganch shahrining ulushi eng ahamiyatli bo'lib, 52,6 % ni tashkil etadi. Bu aholi real daromadlari boshqa viloyatlardan ko'ra yuqoriroq ekanligi bilan izohlanadi.

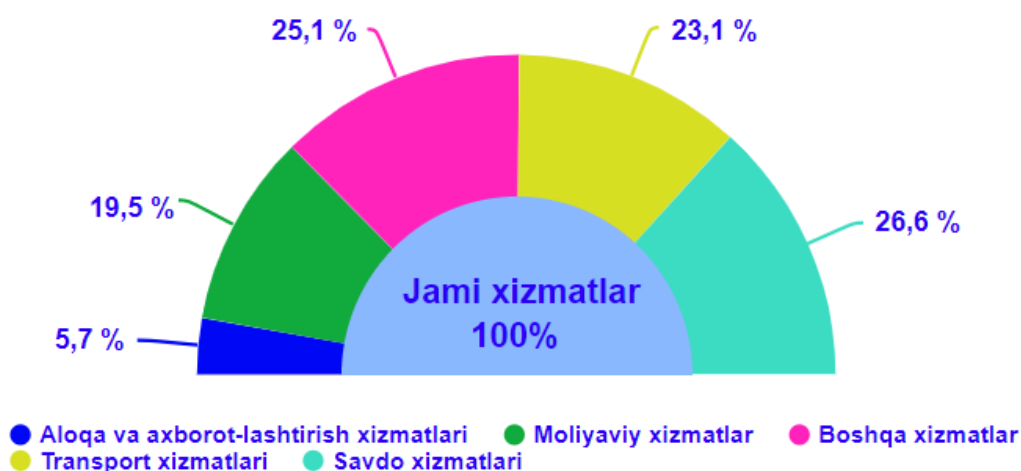
Bundan tashqari, eng katta ulush Urganch (7,2 %), Hazorasp (6,0 %), Xonqa (4,9 %) va Gurlan (4,4 %) tumanlarida qayd etildi.

Xizmatlar sohasining eng past ko'rsatkichlari Xiva shahrida (2,9 %), Yangibozor tumani (3,1 %) va Xiva tumanida (3,2 %) kuzatildi.

Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ko'satilgan bozor xizmatlari tarkibida eng katta ulushni savdo xizmatlari egallaydi. Shunday qilib, 2020-yil yanvar oyida ularning ulushi 26,6 % ni tashkil etdi. Shu bilan birga, yuqori ko'rsatkichlar transport xizmatlari (23,1 %), moliyaviy xizmatlar (19,5 %), aloqa va axborotlashtirish xizmatlari (5,7 %) bo'yicha qayd etildi.

2020-yil yanvar oyida xizmatlar tarkibi

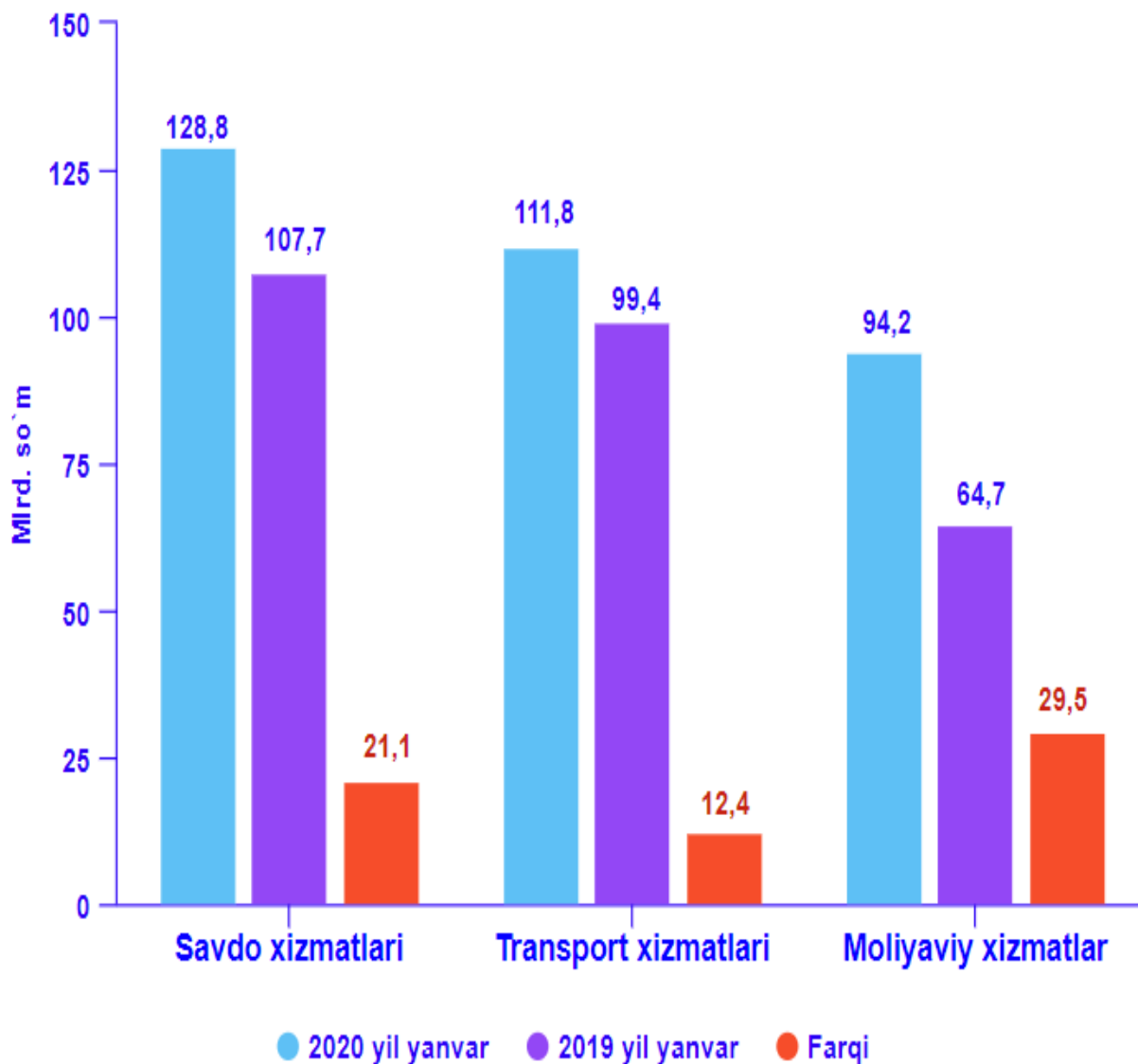
(jami hajmga nisbatan), %

Me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar – 1,5 %, sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar – 1,8 %, Shuningdek ijara xizmatlari - 2,2 %, yashash va ovqatlanish xizmatlari bo'yicha - 2,5 % uncha yuqori bo'lmagan ulush qayd etildi.

Deyarli barcha tumanlarda bozor xizmatlari hajmining o'sishi savdo va transport xizmatlari, moliyaviy xizmatlar kabi xizmatlar tarkibidagi ulushining o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatilmoqda.

Ayrim xizmat turlari hajmining taqqoslanishi, mlrd. so'm

Joriy yilning yanvar oyida 2019-yilning yanvar oyiga nisbatan ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmining o'sishiga moliyaviy xizmatlar (29,5 mlrd. so'mga), savdo xizmatlari (21,1 mlrd. so'mga) va transport xizmatlari (12,4 mlrd. so'mga) hajmining oshishi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

**2020-yil yanvar oyida ishlab chiqarilgan
xizmatlarning asosiy ko'rsatkichlari**

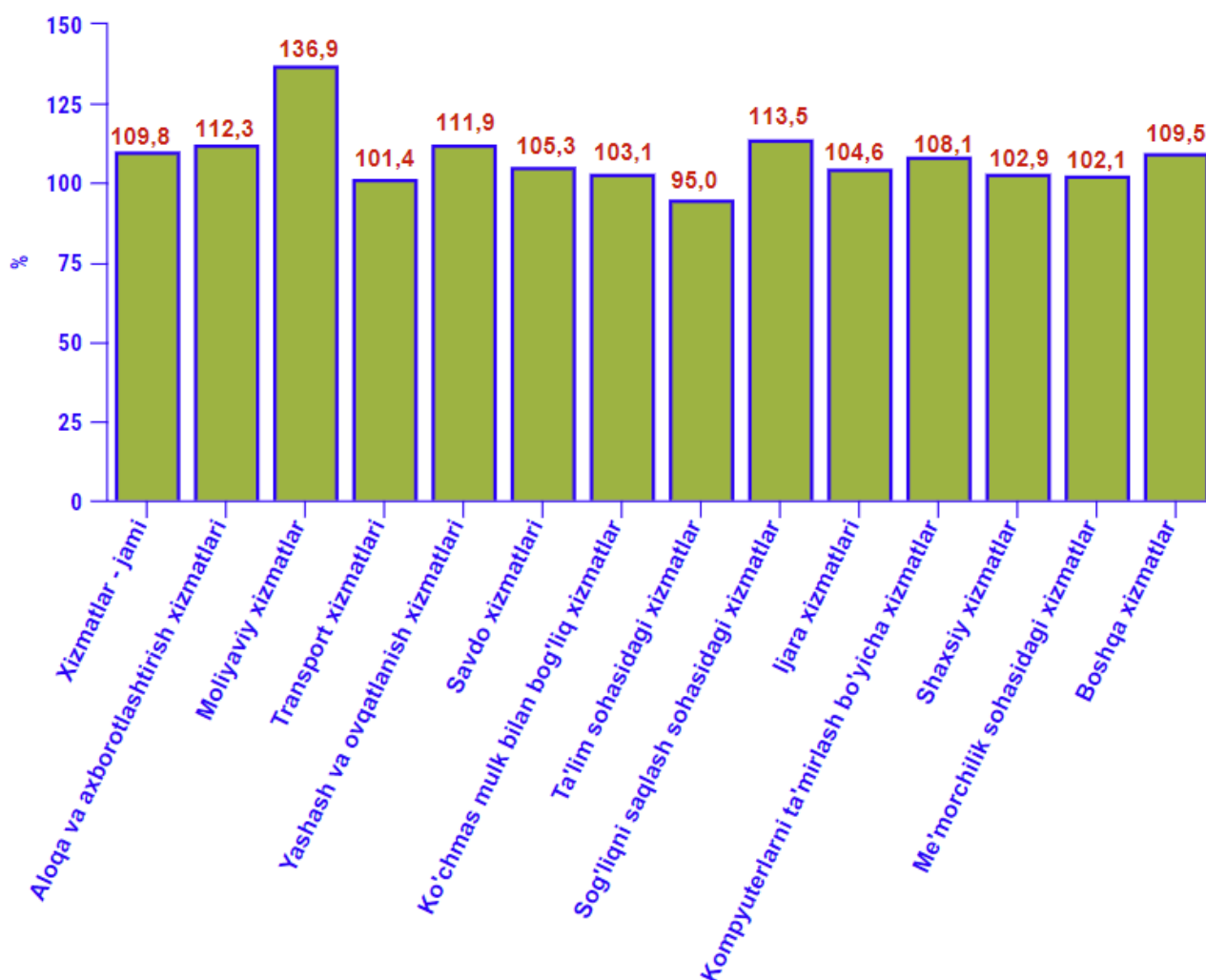
	Hajmi, mlrd. so'm	O'tgan yilga nisbatan o'sish sur'ati, %
Xizmatlar - jami	483,5	109,8
shu jumladan:		
aloqa va axborotlashtirish xizmatlari	27,6	112,3
moliyaviy xizmatlar	94,2	136,9
transport xizmatlari	111,8	101,4
shu jumladan: avtotransport xizmatlari	107,5	101,5
yashash va ovqatlanish xizmatlari	11,9	111,9
savdo xizmatlari	128,8	105,3
ko'chmas mulk bilan bog'liq xizmatlar	15,0	103,1
ta'lim sohasidagi xizmatlar	21,2	95,0
sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar	8,6	113,5
ijara xizmatlari	10,8	104,6
kompyuterlar va maishiy tovarlarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlar	18,4	108,1
shaxsiy xizmatlar	15,7	102,9
me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar	7,1	102,1
boshqa xizmatlar	12,4	109,5

**2020-yil yanvar oyida shahar va tumanlar bo'yicha
ko'rsatilgan xizmatlar hajmi**

	Hajmi, mlrd. so'm	O'tgan yilga nisbatan o'sish sur'ati, %
Xorazm viloyati	483,5	109,8
Urganch shahri	254,4	114,3
Xiva shahri	14,2	108,7
<i>tumanlar.</i>		
Bog'ot	20,1	104,4
Gurlan	21,1	103,5
Qo'shko'pir	19,2	105,9
Urganch	35,0	101,9
Hazorasp	29,0	103,9
Xonqa	23,8	108,7
Xiva	15,3	102,2
Shovot	19,1	105,8
Yangiariq	17,4	106,9
Yangibozor	14,9	106,7

Zamonaviy innovatsion texnologiyalardan foydalanish, aholining ta'lim va madaniy darajasini oshirish, ko'rsatilayotgan xizmatlar doirasini kengaytirishga yordam beradi.

2020-yil yanvar oyida bozor xizmatlarining o'sish sur'atlari, %

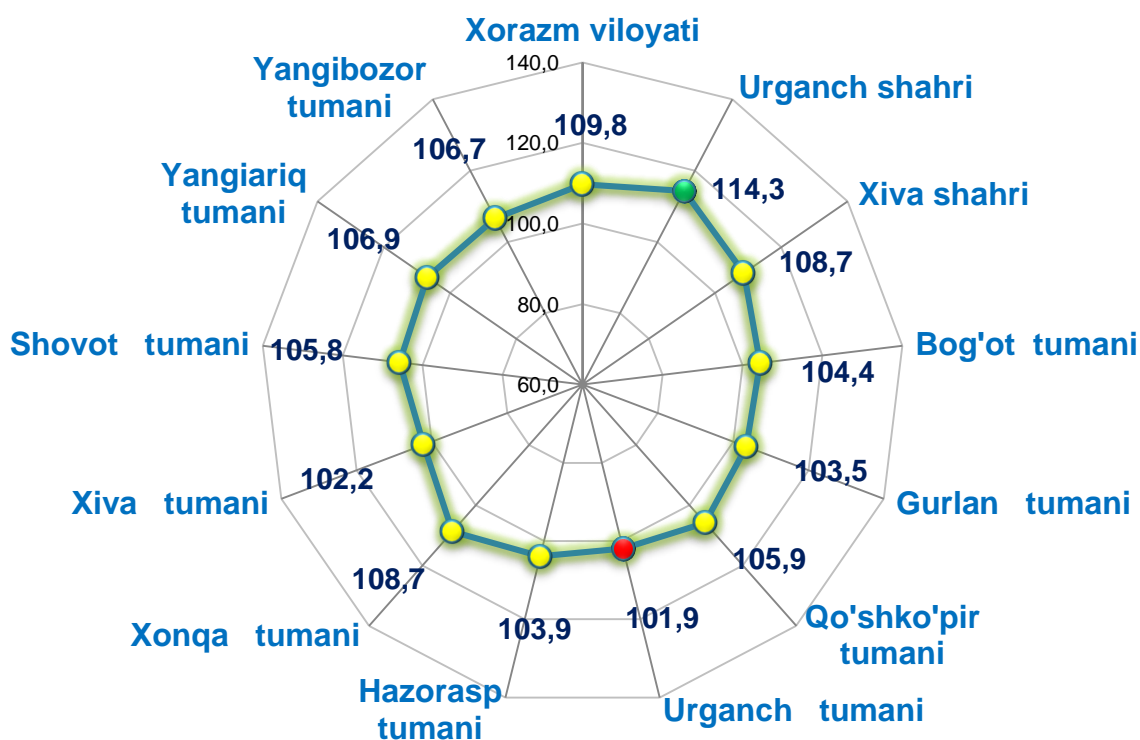
2020-yil yanvar oyida 2019-yilning yanvar oyiga nisbatan moliyaviy xizmatlar (136,9 %), sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar (113,5 %), aloqa va axborotlashtirish xizmatlari (112,3 %), yashash va ovqatlanish xizmatlari (111,9 %) kabi xizmatlarda yuqori o'sish sur'atlari kuzatildi.

Shahar va tumanlar o'rtasida Urganch shahri (254,4 mlrd. so'm) yetakchilik qilmoqda. 2019-yilning yanvar oyiga nisbatan, ko'rsatilgan bozor xizmatlarining o'sish sur'ati Urganch shahri bo'yicha 114,3 % ni tashkil etdi.

Eng kichik hajm Xiva shahri (14,2 mlrd. so'm), Yangibozor tumanida (14,9 mlrd. so'm) va Xiva tumanida (15,3 mlrd. so'm) kuzatildi.

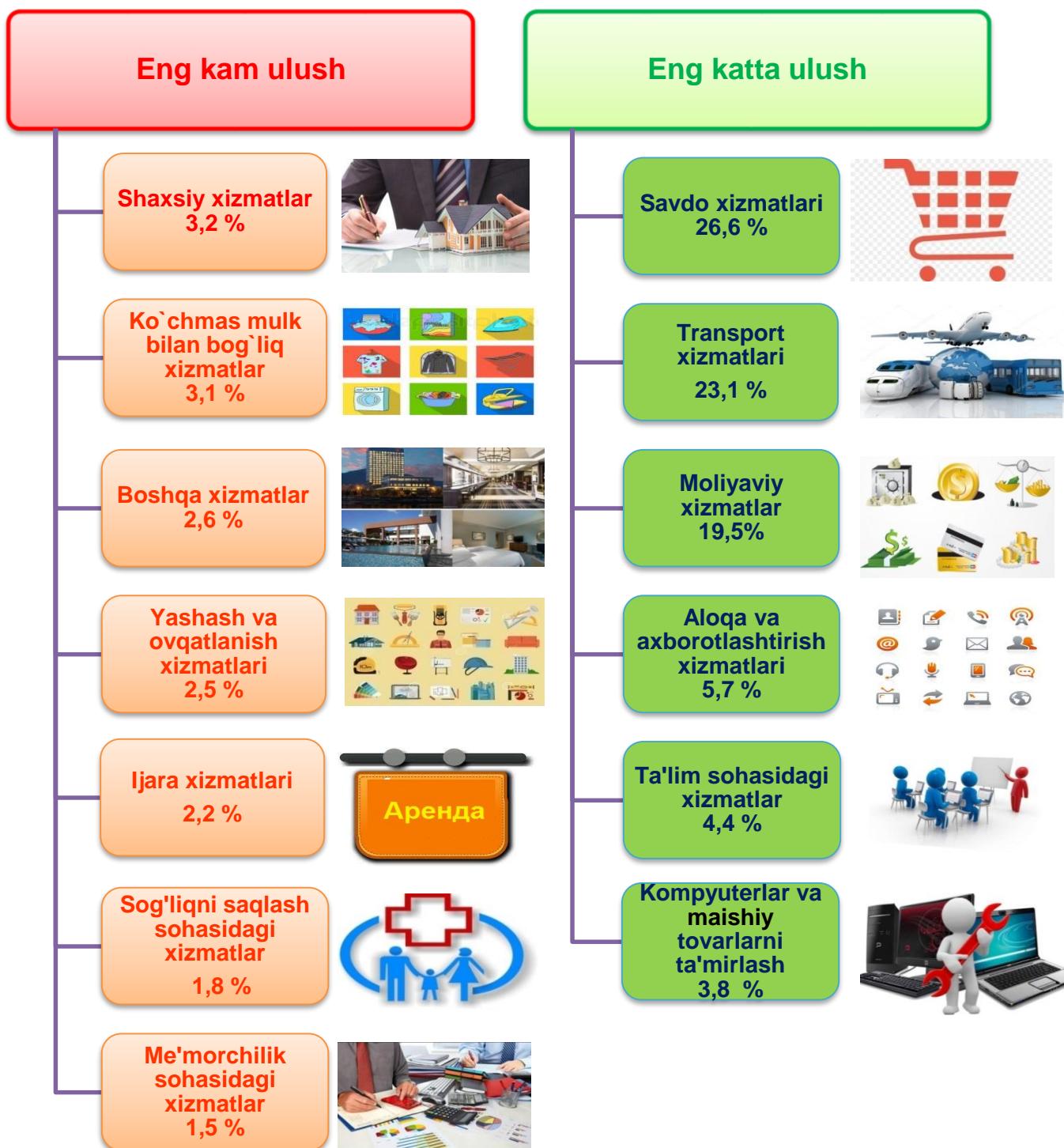
2019-yilning yanvar oyiga nisbatan 2020-yil yanvar oyida eng yuqori o'sish sur'atlari Urganch shahri (114,3 %) va Xonqa tumanida (108,7 %) qayd etildi.

2020 yil yanvar oyida shahar va tumanlar bo'yicha ko'rsatilgan bozor xizmatlarining o'sish sur'atlari, %

2020-yil yanvar oyida
iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha xizmatlar tarkibi, %

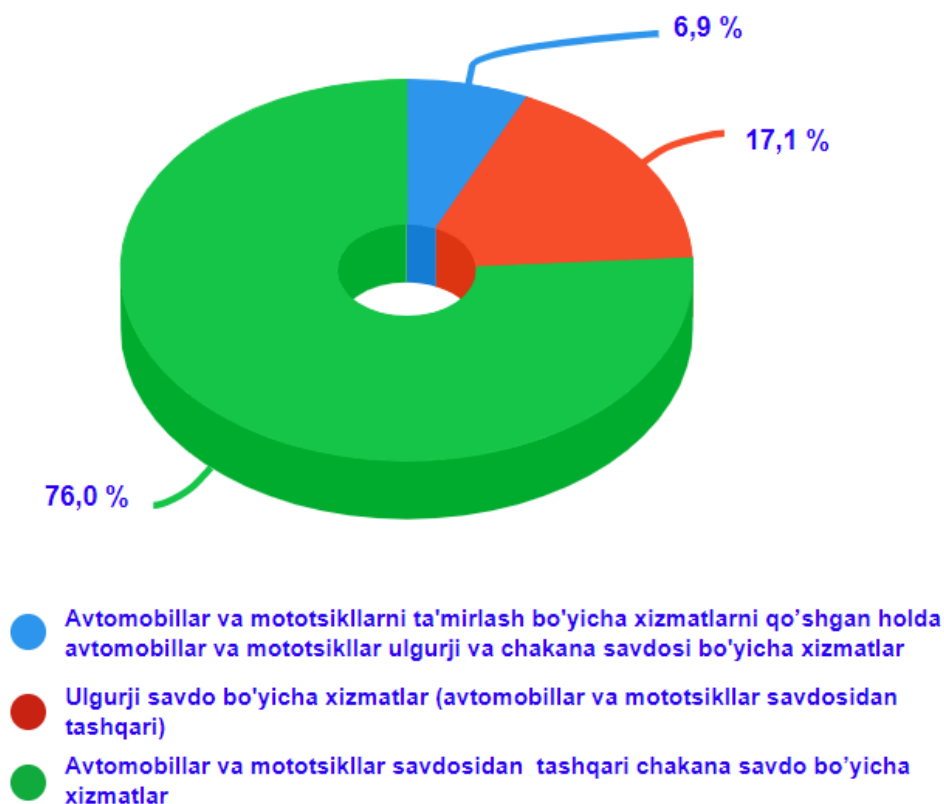

Hozirgi vaqtda savdo sohasi iste'molchilarning bozor talabini shakllantirish jarayonida faol ishtirokchi hisoblanadi. Bugungi kunda savdo xizmatlari mamlakat iqtisodiyotida ko'rsatilayotgan umumiy hajmining sezilarli qismini tashkil etadi. Respublikada zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalangan holda chakana savdo tarmoqlari faol rivojlanmoqda.

2020-yil yanvar oyida savdo xizmatlari hajmi 128,8 mlrd. so'mga teng bo'ldi. Ko'rsatilgan xizmatlar umumiy hajmidagi ulushi 26,6 % ni tashkil etdi.

2019-yilning yanvar oyiga nisbatan savdo xizmatlarining hajmi 21,1 mlrd. so'mga oshdi.

2020-yil yanvar oyida savdo xizmatlari tarkibi, %

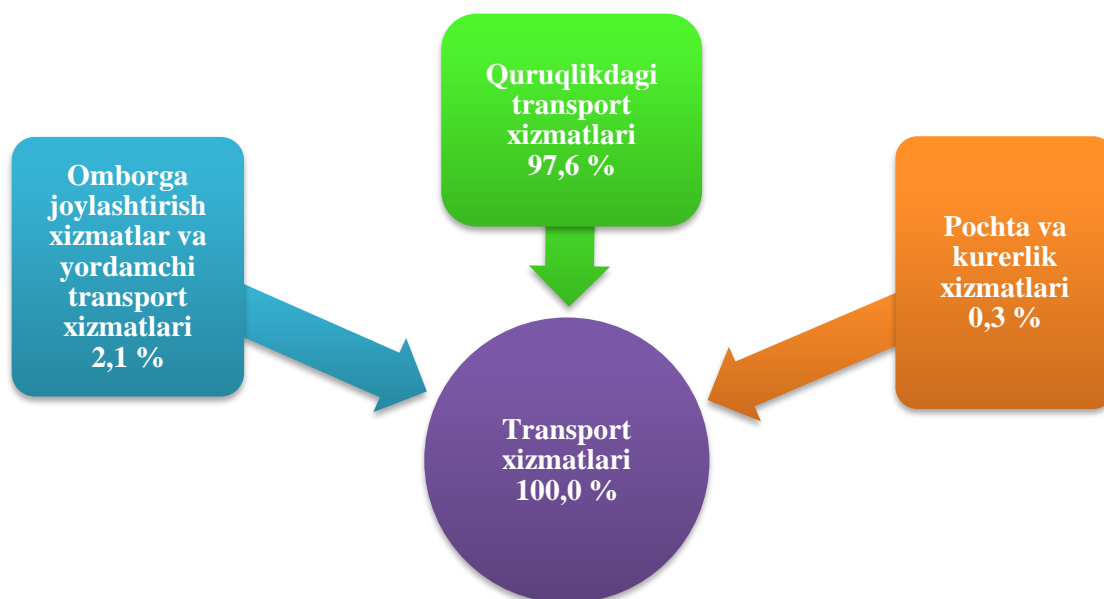

Savdo xizmatlari tarkibida avtomobillar va mototsikllar savdosidan tashqari chakana savdo bo'yicha xizmatlar katta salmoqqa ega bo'lib, uning ulushi 76,0 % ni tashkil etadi.

Ulgurji savdo bo'yicha xizmatlarining (avtomobillar va mototsikllar savdosidan tashqari) ulushi 17,1 % ga yetdi.

Avtomobillar va mototsikllarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlarni qo'shgan holda avtomobillar va mototsikllar ulgurji va chakana savdosi bo'yicha xizmatlar umumiy savdo xizmatlari hajmida 6,9 % ni egallaydi.

**2020-yil yanvar oyida
transport xizmatlarining tarkibi, %**

Transport xizmatlarining umumiy hajmida quruqlikdagi transport xizmatlari - 97,6 %, omborga joylashtirish xizmatlar va yordamchi transport xizmatlari – 2,1 %, pochta va kurerlik xizmatlari – 0,3 % ni tashkil etdi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va moliya-kredit muassasalari xizmatlari tez rivojlanayotgan xizmat turlari hisoblanadi. Yangi texnologiyalarga va bozorni erkinlashtirish natijalariga tayanib, bu faoliyat turlari hozirgi vaqtda rivojlanishning yangi bosqichi sifatida paydo bo'ldi va bugungi kunda jamiyatning texnologik taraqqiyoti va iqtisodiyotning globallashtirishida hal qiluvchi ro'l o'ynaydi.

Ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini oshirish, AKT sohasida innovatsiyalarni joriy etish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar natijasida yangi turdagi xizmatlarning paydo bo'lishi aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmini oshirishga tasir ko'rsatadi.

2020-yil yanvar oyida viloyat bo'yicha aloqa va axborotlashtirish xizmatlari 27,6 mlrd. so'mga teng bo'lib, 2019-yilning yanvar oyiga nisbatan o'sish sur'ati 112,3 % ni tashkil etdi. Ko'rsatilgan xizmatlar umumiy hajmidagi ulushi 5,7 % ni tashkil etdi.

2020 yil yanvar oyida aloqa va axborotlashtirish xizmatlari tarkibi, %

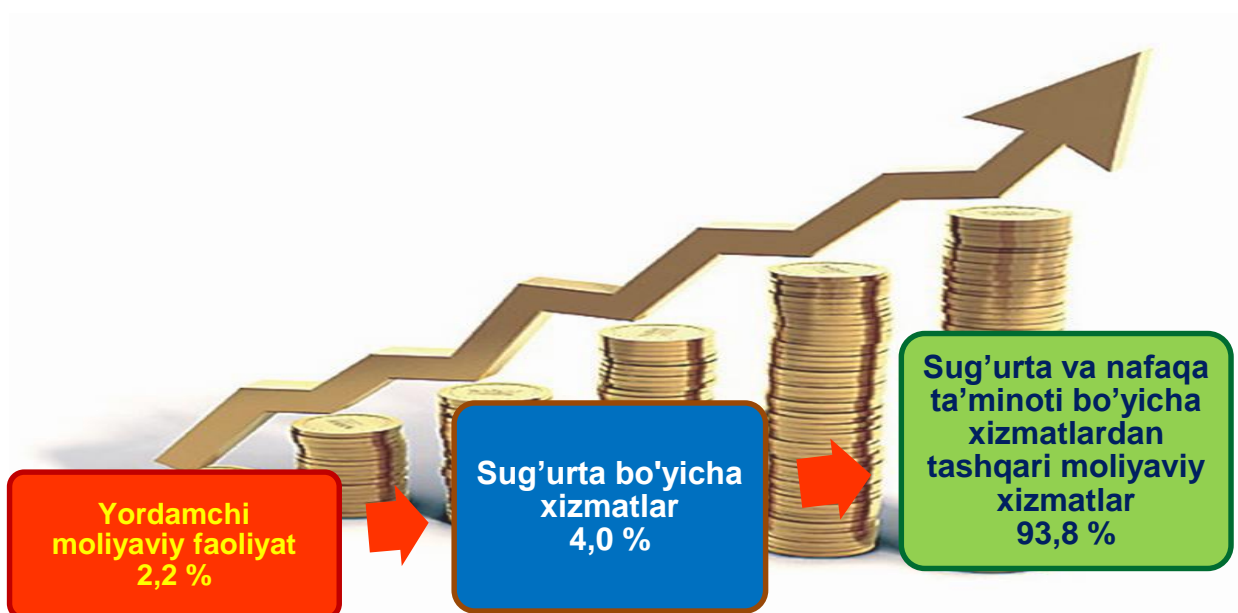
Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmida eng katta ulush (97,1 %) telekommunikatsiya xizmatlari (simli va mobil aloqa xizmatlari, Internet, yo'ldosh aloqa xizmatlari va b.q.) hissasiga to'g'ri keladi.

Moliya-bank tizimini isloh qilish bo'yicha olib borilayotgan izchil chora-tadbirlar iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish, aholi bandligini va farovonligini ta'minlashda muhim omil bo'lmoqda.

Zamonaviy bank xizmatlari ko'rsatish, jumladan "raqamli" banklar va chakana xizmatlar ko'rsatishga ixtissoslashgan bank bo'linmalarini tashkil etish uchun innovatsion bank texnologiyalarini joriy qilish, masofadan turib bank xizmatlarini ko'rsatish, to'lov tizimini yanada rivojlantirish moliyaviy xizmatlarning jadal rivojlanishiga yordam beradi.

2020-yil yanvar oyida moliyaviy xizmatlar hajmi 94,2 mlrd. so'mga teng bo'lib, 2019-yilning yanvar oyiga nisbatan o'sish sur'ati 136,9 % ni tashkil etdi.

2020-yil yanvar oyida moliyaviy xizmatlarning tarkibi, %

Moliyaviy xizmatlar umumiy hajmida sug'urta va nafaqa ta'minoti bo'yicha xizmatlardan tashqari moliyaviy xizmatlar (93,8 %) katta salmoqqa egadir.

Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar hajmida oziq-ovqat va ichimliklar bilan ta'minlash bo'yicha xizmatlar 74,8 % ulush bilan yetakchilik qilmoqda. Yashash bo'yicha xizmatlar ulushi 25,2 % ga to'g'ri keladi.

2020-yil yanvar oyida yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlarining tarkibi, %

Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar -100 %

Oziq-ovqat va ichimliklar bilan ta'minlash xizmatlari
74,8 %

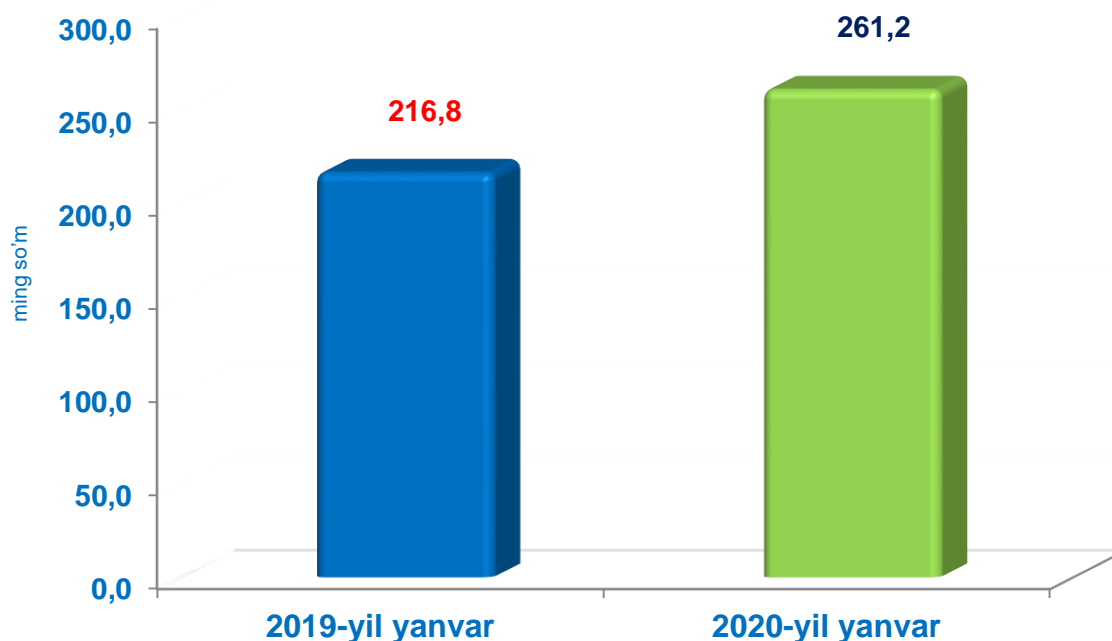
Yashash bo'yicha xizmatlar
25,2 %

2019-yilning yanvar oyi bilan taqqoslaganda yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar ulushining ko'payish omillaridan biri viloyatda turizm faoliyatini rivojlantirish hisoblanadi. Jahonga mashhur Xiva shahrining tarixiy yodgorliklari, zamonaviy shaharlar, O'zbekistonning betakror tabiati, noyob milliy taomlari, shuningdek, xalqimizning betakror mehmondo'stligi sayohatchilarni o'ziga jalb qiladi.

2019-yilning yanvar oyiga nisbatan yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlarning o'sish sur'ati 111,9 % ni tashkil etdi.

Xorazm viloyatida aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlar hajmining har oyda o'sishi kuzatilmoqda. Aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlar hajmi 2019-yilning yanvar oyiga nisbatan 44,4 ming so'mga oshib, 261,2 ming so'mga teng bo'ldi. O'sish sur'ati 107,9 % qayd etildi.

Viloyat bo'yicha aholi jon boshiga ko'rsatkichlar

Xizmatlar sohasini rivojlantirish ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyotini shakllantirish uchun eng muhim shartlardan biri hisoblanadi. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan bozor islohotlarining ijobiy natijalari xizmatlar sohasini yanada rivojlantirish, jamiyatni rivojlantirishning eng muhim ijtimoiy-iqtisodiy vazifalarini hal etishda uning rolini oshirish bilan uzviy bog'liqdir.

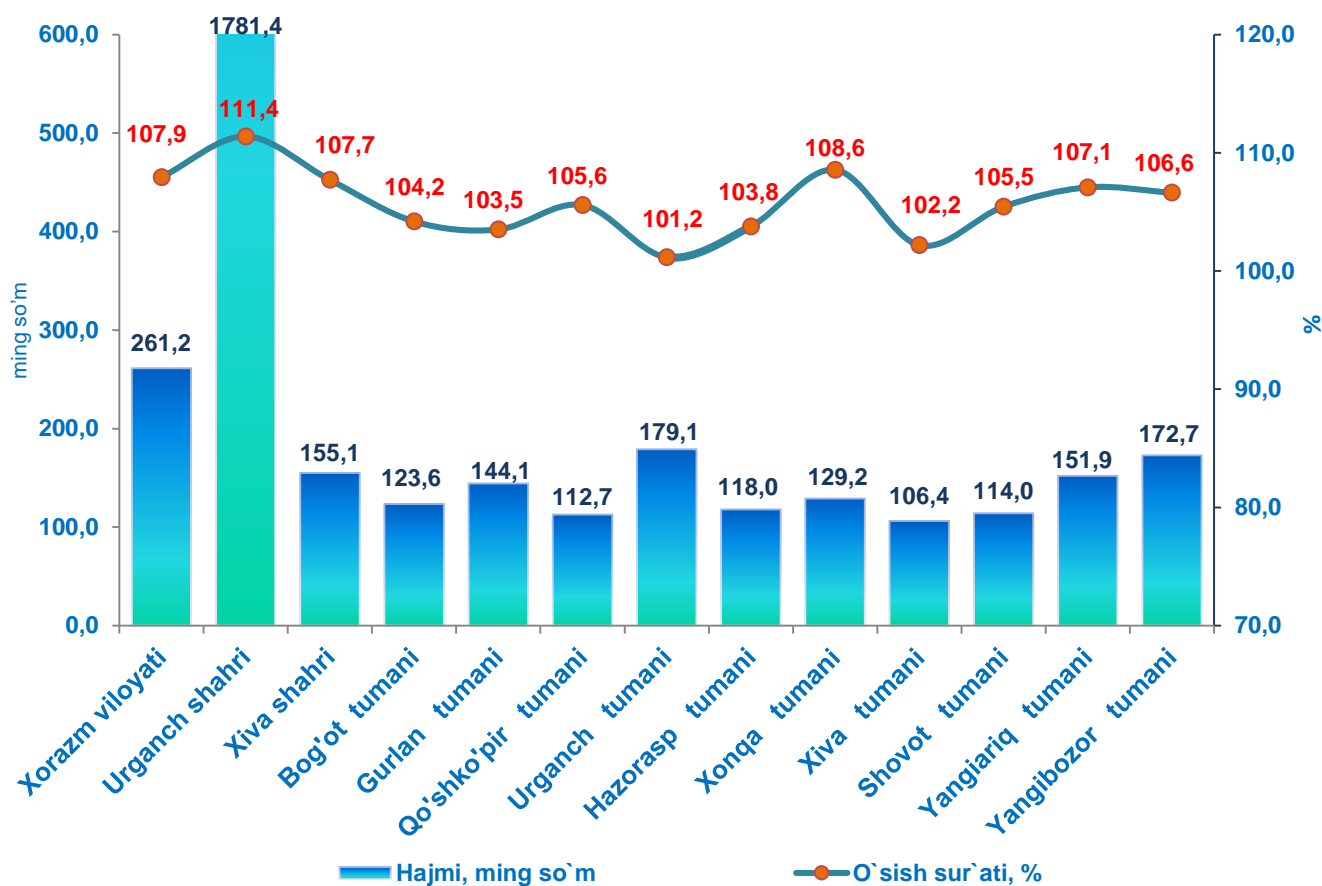
Shahar va tumanlar o'rtasida Urganch shahri (1781,4 ming so'm) yetakchilik qilmoqda. 2019-yilning yanvar oyiga nisbatan aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlarining o'sish sur'ati Urganch shahri bo'yicha 111,4 % ni tashkil etdi.

Aholi jon boshiga to'g'ri kelgan eng kichik hajm Xiva tumanida (106,4 ming so'm), Qo'shko'pir tumanida (112,7 ming so'm) va Shovot tumanlarida (114,0 ming so'm) kuzatildi.

2019-yilning yanvar oyiga nisbatan 2020-yil yanvar oyida aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlarining eng yuqori o'sish sur'atlari Urganch shahri (111,4 %) va Xonqa tumani (108,6 %) da qayd etildi.

2020 - yil yanvar oyida shahar va tumanlar bo'yicha aholi jon boshiga ko'rsatkichlar

Xorazm viloyati statistika boshqarmasi
Xizmatlar sohasi statistikasi bo'limi

Mas'ul: U.Bardiyev